

О. В. Шутенко
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету "Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого" (м. Харків)

УДК 347.922

УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ ПОЗОВНОЇ ФОРМИ ЗАХИСТУ ПРАВА У РІЗНИХ ВИДАХ СУДОЧИНСТВА

Правосуддя являє собою одну з форм юридичної практики, унікальність якої проявляється у специфічності статусу суб'єкту, який її здійснює, та методі судової діяльності. Алгоритм судової діяльності зводиться до наступного: суб'єктами її являються суд та сторони, об'єктом — захист порушеного права, процедури судової діяльності чітко врегульовані законом, результатом є ліквідація правового конфлікту й досягнення правової стабільності у відносинах між сторонами. На основі аналізу принципів і норм різних видів судочинства, зроблено висновок про створення галузі судового права.

Ключові слова: позовна форма, судовий метод, судочинство.

Правосуддя являє собою одну із форм юридичної практики, унікальність якої пов'язана із специфічним статусом суб'єкта, що її здійснює, та методом судової діяльності.

Центральною постаттю у судовій системі є суддя. Саме судді є носіями судової влади в Україні, які здійснюють правосуддя незалежно від законодавчої та виконавчої влади. Суспільство є споживачем такої діяльності як правосуддя, а тому зацікавлене у належному, неупередженому, високопрофесійному здійсненні цієї форми юридичної практики. Суддя має особливий суспільно-правовий статус, оскільки він уособлює в своїй діяльності судову владу. Діяльність судді має найвищу соціальну значущість, оскільки через неї забезпечується верховенство права, справедливість, захист порушеного права.

Застосовуючи владу, суддя тим самим втручається у приватно-правові відносини сторін, у їх долі, життя. У цьому полягає особливість такої форми юридичної практики, як судочинство. Морально-етичні стандарти діяльності судді визначають деонтологічні норми його поведінки: інтелектуальні, світоглядні, психологічні. Етичні норми діяльності судді закріплені в Кодексі професійної етики суддів [1, с. 24].

Сучасний судовий процес викликає необхідність дослідження проблеми поведінки судді по відношенню до людей, з якими він має справу при здійсненні правосуддя. Поведінку судді не можна зводити до простої послідовності процесуальних дій у часі, пов'язаних метою винесення рішення. Закон найчастіше закріплює лише регламентацію порядку вчинення суддею процесуальних дій. Але для того, щоб уникнути ситуації, коли суддя діє з безчасністю часового механізму, він повинен привносити у процес свою душу, начала справедливості, керуватися безумовними й одвічними вимогами людського духу. Адже судова влада — це влада, яка приводить у рух закон. Рушійним мотивом судової влади, яку уособлює суддя, є утвердження справедливості, законності, гармонії, підтримання віри суспільства в отримання захисту права з боку компетентного, заінтересованого в долі кожного, хто звернувся за захистом, справедливого й милосердного судді.

Проблематика, якої торкається автор статті започаткована наприкінці XIX ст. В. О. Рязановським у роботі "Єдність процесу". Сучасні автори у своїх роботах

висвітлювали окремі питання об'єкта судового захисту (В. В. Комаров, І. В. Удальцова та інші), принципів цивільного процесу (В. М. Семенов, О. Т. Боннер та ін.), судового методу (Е. М. Мурадьян), що наштовхнуло автора на роздуми щодо універсальності позовної форми захисту права, зважаючи на єдність не тільки сутнісних характеристик, а й самих процедур у різних судочинствах (цивільному, господарському, адміністративному).

Мета статті полягає у розкритті потенціалу позовної форми захисту права у різних формах судочинства і обґрунтування ідеї уніфікації судових процесів. Створення судового права з метою підвищення доступності правосуддя та удосконалення ефективності захисту права.

Толерантність — це така вимога до судді, особи наділеної владою, яка передбачає здатність із розумінням відноситися до поглядів, переконань, звичаїв, яких суддя особисто не поділяє. Терпимість до іншої думки, протилежної позиції, та інших особливостей. Адже сама судова діяльність направлена на врегулювання спору між сторонами. Сторони, як суб'єкти правового конфлікту, звертаються до суду з вимогою вирішення їх спору, не знайшовши можливості самостійного виходу з конфлікту. Юридична заінтересованість у захисті порушеного права, відстоювання свого власного інтересу вказує на те, що сторони являються основними учасниками цивільного судочинства. Виходячи з диспозитивності цивільного процесу саме сторони є ініціаторами цивільного судочинства і, як правило, всіх процесуальних дій, пов'язаних із відстоюванням власної позиції по справі. Так, сторони мають процесуальні права, направлені на виникнення процесу (право позивача подати позов, право сторін подати апеляційну скаргу, касаційну скаргу і т. д.); права по зміні руху процесу (заявляти клопотання, відводи, надавати й оцінювати докази, позивач може змінити підставу чи предмет позову, збільшити або зменшити розмір позовних вимог, відповідач може частково визнати позовні вимоги позивача); сторони можуть впливати і на завершення процесу шляхом укладання мирової угоди, відмови позивача від позову, визнання позову відповідачем. Сторони не тільки наділені найширшим обсягом процесуальних прав порівняно з іншими учасниками процесу, вони також вправі користуватися ними на власний розсуд для реалізації своєї заінтересованості в процесі.

Наявність такої заінтересованості визначає рух судочинства по справі в межах ліберального судового процесу. Взаємодія суду і сторін у прагненні досягти мети цивільного процесу визначає алгоритм судової діяльності і вказує на існування судового методу. Сторони, звертаються до суду з вимогою владного втручання у правовий конфлікт з боку держави і передбачають застосування влади до їх суб'єктивних прав у вигляді рішення суду. Суд не тільки вправі, але і зобов'язаний перед сторонами здійснити правосуддя і владним актом визначити точний обсяг їх прав і обов'язків. І суд, і сторони прагнуть ліквідації конфлікту. Взаємозумовленість підстав такого прагнення визначає алгоритм судової діяльності: суб'єктами такої діяльності є суд і сторони; об'єктом — захист порушеного права; процедури судової діяльності чітко регламентовані законом; результатом є ліквідація правового конфлікту і досягнення правової стабільності у відношеннях між сторонами. Вказаний алгоритм судової діяльності передбачає такий характер дій судді й суду, який ґрунтується на повазі особистості, визнанні цінності людського життя, забезпечує законність, справедливість і конструктивність судового пошуку та його висновків. Суддя є носієм судової влади, бере на себе відповідальність і тягар прийняття рішення, що робить його лідером в судовому процесі.

Найчастіше сторони обов'язок ліквідувати конфлікт перекладають з себе на суд. У процесі ж ініціатива сторін направлена на погіршення положення супротивника, на прагнення виграти за рахунок програшу протилежної сторони, а не на встановлення розумної згоди шляхом прийнятних поступок. І тут чи не найважливішу роль відіграє фігура посередника. Діюче процесуальне законодавство не уповноважує суддю бути посередником у спорі сторін. Між тим саме ознаки діяльності професійного судді при здійсненні правосуддя вказують на те, що це ідеальний посередник! Подолання тупику, нерозуміння стороною свого правового становища, недостатньої здатності орієнтуватися

в процесі, — проблема з якою часто стикається суддя у традиційному процесі, і яку можливо вирішити виходячи з морально етичних засад діяльності судді: справедливості, толерантності, гідності, сумління, самообмеження.

Такий етично забезпечений образ виключно законних дій судді, що ґрунтується на повазі особистості й прав кожного визначає концентровані зусилля судді, спрямовані на приведення сторін в реально можливий стан готовності вести самостійний пошук виходу із ситуації, що склалася. Судовий метод передбачає мистецтво судді допомогти сторонам усвідомити переваги пошуку раціонального виходу, завершення справи оптимальним чином.

Потенціал судового методу необхідно збагачувати не шляхом посилення зіткнення інтересів сторін, вони і без цього перебувають у складному становищі, а шляхом сприяння їм у позитивному завершенні справи. Виходячи з матеріалів справи, з обставин, встановлених у судовому розгляді, суддя краще за інших знає як вирішити справу, щоб рішення було сприйняте обома сторонами як правильне, справедливе й доцільне.

Таким чином судовий метод представляє собою поєднання моральних і правових основ діяльності суду, квінтесенцію судових принципів і процедур, що визначають шлях судового пізнання, алгоритм і образ процесуальних дій, способи вирішення завдань правосуддя.

Важливою обставиною є те, що джерелом ідей-цінностей, які регулюють механізм забезпечення прав людини, є не Закон з його державним примусом, а соціальна морально-правова та релігійна філософія. Тому не можна не зважати на те, що матерія права у формі певної системи юридичних норм — це лише одна із зовнішніх форм існування права. Цим пояснюється єдність принципів права, які діють у різних його галузях. Так, для судово-процесуального права визначальними є принципи змагальності, диспозитивності і процесуальної рівності сторін.

Сутність дійсно цивілізованого судочинства в його змагальності. Змагальність — основа правосуддя [2, с. 59]. Генетична структура принципу змагальності розкривається у взаємозв'язку із економічними, політичними, соціальними, духовними, організаційними, юридичними та іншими передумовами життєдіяльності суспільства. Саме вона дозволяє визначити даний принцип у кримінальному, господарському, адміністративному й цивільному судочинстві. Функціональна структура принципу змагальності розкриває способи взаємодії положень, що складають даний принцип, дозволяє встановити зв'язки між сторонами при розгляді справи, а також між судом та іншими учасниками юридичного процесу. Крім того, можна дізнатися про функції, які виконує принцип змагальності у судочинстві. А саме:

— *регуляторну*, адже хід судочинства по справі відбувається, як правило, у формі змагання, спору сторін. У такій же формі передбачається доведення суду власної позиції по справі, переконання і суду, і протилежної сторони у прагненні досягти сприятливого для себе процесуального результату;

— *інформаційну*. Більшу частину інформації про обставини справи суддя отримує саме завдяки положенню принципу змагальності про те, що кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень (ч. 3 ст. 10 ЦПК України, ч. 1 ст. 33 ГПК України і ч. 1 ст. 71 КАС України);

— *правоохоронну*. Змагальність у процесі сприяє створенню певного балансу прав та обов'язків сторін і врівноважує їх позиції у доведенні перед судом своєї правоти. Суд покликаний тією чи іншою формі забезпечувати сторонам таку можливість. Таке правило діє у різних формах судочинства. В цивільному процесі, поряд із адміністративним і господарським, воно проявляється найвужче: відповідно до положень ч. 4 ст. 10 ЦПК України може сприяти повному і всебічному з'ясуванню обставин справи лише шляхом роз'яснення особам, які беруть участь у справі, їх прав та обов'язків, попереджує про наслідки вчинення або невчинення процесуальних дій і сприяє здійсненню процесуальних прав. В той же час, ч.ч. 3, 4 і 5 ст. 71 КАС України встановлюють право адміністративного суду витребувати докази із власної ініціативи, а ст. 38 ГПК України прямо передбачає обов'язок суду це робити. Вказані повноваження суду визначають його активну роль у

процесі з'ясування обставин по справі, що пояснюється його завданням при здійсненні правосуддя — захистити право;

— *оціночна функція* принципу змагальності проявляється у тому, що в результаті його дії суд може зробити остаточний висновок про права та обов'язки кожної із сторін. Неупереджено, залишаючись незалежним та об'єктивним, суд на підставі аналізу й оцінки наданих доказів встановлює обставини справи і постановляє рішення.

У цілому, у судовому праві в структурі принципу змагальності можна виділити такі положення [3, с. 267], які носять загальний характер і впливають із вказаних функцій:

1) особи, які беруть участь у справі, мають право знати про аргументи один одного до початку судового розгляду;

2) кожній особі, яка бере участь у справі гарантується право надавати докази суду;

3) кожній з осіб гарантується право надавати докази також іншій стороні по справі;

4) сторонам та іншим особам, які беруть участь у справі, гарантується право заявляти клопотання, висловлювати свої доводи й міркування, давати пояснення по всім питанням, що виникають у ході розгляду справи;

5) особи, які беруть участь у справі, несуть ризик настання наслідків вчинення чи не вчинення ними процесуальних дій;

6) суд зберігає при цьому незалежність, об'єктивність, неупередженість. Суд не вправі своїми діями ставити когось із сторін у вигідніше становище, зменшувати права сторони, адже він не приймає участі у змаганні сторін;

7) суд здійснює керівництво процесом;

8) суд роз'яснює особам, які беруть участь у справі, їх права та обов'язки та попереджає про наслідки їх процесуальних дій;

9) суд сприяє у здійсненні процесуальних прав учасниками процесу, в тому числі за клопотанням сторони, яка не може отримати доказ, вправі витребувати такий доказ, призначити експертизу, викликати свідка, тощо;

10) суд створює умови для всебічного і повного дослідження доказів, з'ясування обставин справи та правильного застосування закону;

11) правила допустимості засобів доказування;

12) визнання стороною факту, на якій посиляється її опонент є обов'язковим для суду, а укладання сторонами мирової угоди тягне обов'язок суду закрити провадження по справі, якщо умови мирової угоди є законними і не порушують чийсь права та інтереси.

Принцип диспозитивності судового процесуального права є визначальним принципом у всіх видах судочинства, оскільки рух усього процесу здійснення правосуддя забезпечується саме даним принципом. Необхідно відзначити, що принцип диспозитивності цивільного процесуального права впливає з диспозитивності цивільного матеріального права й цивільних відносин як таких. Між тим однойменність даних принципів не впливає на їх зміст та нормативне наповнення.

За ЦПК України 1963 року справи, що виникали з адміністративно-правових відносин, розглядалися за правилами цивільного судочинства, а це значить, що розгляд вказаних справ відбувався також у відповідності до принципу диспозитивності цивільного процесуального права. Дія цього принципу при розгляді таких справ гарантувала суб'єктам, які є нерівними у матеріальних відносинах (адміністративні відносини — це відносини влади і підпорядкування), рівність у процесуальних відносинах, тобто доведення своєї позиції, відстоювання своїх прав, свобод та інтересів у суді і перспектива отримання судового захисту. Але, необхідно зазначити, що межі принципу диспозитивності при розгляді справ, що виникають з адміністративно-правових відносин, був дещо вужчий, ніж, скажімо, у справах позовного провадження.

Це пояснюється особливостями справ, які розглядалися за правилами глав 29–32 ЦПК України 1963 року, а саме:

1) особливим являвся характер правовідносин, з яких виникали ці справи (публічний, якщо це справи, пов'язані з реалізацією виборчого права або владний — справи по скаргах на рішення, дії або бездіяльність посадових чи службових осіб);

2) суб'єктами спірних правовідносин, — як правило, з одного боку виступав громадянин чи юридично особа, а з іншого особа, наділена владними або управлінськими функціями, дії якої і оскаржувалися до суду;

3) нерівне становище суб'єктів у матеріальних відносинах;

4) засобом порушення таких справ була скарга.

З прийняттям у 2004 році нового ЦПК України в рамках проведення судової реформи по спеціалізації судів за правилами Кодексу адміністративного судочинства України розглядаються справи, щодо захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів та осіб, наділених владними повноваженнями. Однак законодавче відокремлення не вплинуло на позовний характер цих справ, оскільки суть даних справ — розгляд спору про право, але не цивільне, як в цивільному процесі, а адміністративне, тобто публічне, що виникає при здійсненні влади, тому і формою розгляду й вирішення таких справ законодавець не випадково обрав позовну (КАС України вводить поняття адміністративного позову, сторін адміністративного судочинства, процес ведеться у формі спору, про що свідчать стадії та провадження близькі до цивільного судочинства і т. ін.). І безумовно, що адміністративне позовне судочинство відбувається за принципами рівності всіх учасників процесу перед законом і судом, змагальності, диспозитивності (ст. ст. 10, 11 КАС України).

У ст. 11 ЦПК України й у ст. 11 КАС України законодавець дає визначення принципів диспозитивності цивільного й адміністративного судочинства. Загальний характер справ цивільного і адміністративного судочинства, якій полягає у тому, що суд і в тому і в іншому випадку розглядає спір про право, обумовлює наявність спільного й у змісті принципу диспозитивності адміністративного й цивільного судочинства. Так, спільним є те, що і суд і адміністративний суд розглядають справи не інакше як за зверненням заінтересованої особи, а також можливість юридично заінтересованих осіб вільно, на власний розсуд розпоряджатися процесуальними правами. Також законом визначені, так би мовити, матеріальні та процесуальні межі дії принципу диспозитивності у цивільному та в адміністративному судочинстві: і при розгляді адміністративних, і цивільних справ суд, як правило, не може виходити за межі позовних вимог сторін, а також повинен розглянути справу на підставі наданих йому доказів.

Однак необхідно відзначити, що межі дії принципу диспозитивності у цивільному судочинстві значно ширші, ніж межі дії однойменного принципу адміністративного судочинства. Це пояснюється характером допроцесуальних правовідносин, в яких перебували сторони.

При здійсненні правосуддя у цивільних справах межі диспозитивності розширені у бік збільшення обсягу прав осіб, які беруть участь у справі, за рахунок звуження повноважень суду. Положення ст. 11 ЦПК України, яке конкретизується і в інших статтях Кодексу, є категоричним — суд обмежений вимогами заінтересованих осіб, а також розглядає справу лише на підставі наданих ними доказів. Наприклад, відповідно до ст. 175 ЦПК України підставою для невизнання судом мирової угоди може бути або якщо умови мирової угоди суперечать закону, порушують права, свободи чи інтереси інших осіб, або якщо законний представник діє всупереч інтересам особи, яку він представляє. Якщо ж умови мирової угоди порушують інтереси сторони? Такої підстави невизнання мирової угоди закон не передбачає.

Як і в ЦПК України 1963 року, в КАС України дія принципу диспозитивності щодо сторін та інших заінтересованих суб'єктів є обмеженою за рахунок більшого обсягу повноважень адміністративного суду. Так, ч. 2 ст. 11 КАС України передбачає, що суд може вийти за межі позовних вимог тільки в разі, якщо це необхідно для повного захисту прав, свобод та інтересів сторін чи третіх осіб. Ч.ч. 4 та 5 вказаної статті встановлюють, що суд вживає передбачені законом заходи, необхідні для з'ясування

всіх обставин у справі, у тому числі щодо виявлення та витребування доказів з власної ініціативи, а також суд повинен запропонувати особам, які беруть участь у справі, подати докази або з власної ініціативи витребувати докази, яких, на думку суду, не вистачає. Проводячи аналогію з мировою угодою в цивільному судочинстві, умови примирення сторін, відповідно до ч. 3 ст. 113 КАС України не повинні суперечити закону або порушувати чийсь права, свободи або інтереси. Тобто в даному випадку суд не обмежений ініціативою сторін щодо примирення і перевіряє не тільки дотримання прав інших осіб при примиренні, а й самих сторін.

Принцип процесуальної рівноправності. Цивільний і господарський процеси побудовані на принципах змагальності, диспозитивності та процесуальної рівноправності сторін, які випливають із рівності суб'єктів спору у до процесуальних матеріально-правових відносинах. В адміністративно-правових спорах одна сторона завжди представлена державним органом чи посадовою особою, тобто, є владною. Тому добитися справедливості в адміністративно-правовому спорі складніше [4, с. 42]. Судова влада являється головним механізмом захисту й поновлення порушених прав. А тому зміцнення судової влади й вдосконалення судочинства цілком залежить від того, наскільки усвідомлюється значущість положення про уніфікацію тих правових галузевих процесуальних норм та інститутів, що безпосередньо охоплюються таким поняттям, як правові засоби судового захисту, незалежно від характеру та видів порушень [5, с. 329]. Принцип процесуальної рівноправності полягає у наданні процесуальним законодавством сторонам рівних можливостей для відстоювання суб'єктивних прав та інтересів. Відповідно до даного принципу сторони користуються рівними правами й несуть рівні процесуальні обов'язки. Зокрема сторони рівні у можливості надання доказів та участі в їх дослідженні. Правові можливості сторін в процесі повністю скоординовані й доповнюють одна одну [6, с. 60–61]. Так, позивач вправі змінити підставу чи предмет позову, змінити розмір позовних вимог або відмовитися від позову. Відповідач вправі визнати позов повністю чи частково або заперечувати проти пред'явлених до нього позовних вимог. В останньому випадку він може активно використовувати надані йому законом засоби захисту своїх інтересів, в тому числі і право на пред'явлення зустрічного позову. На будь-якій стадії процесу своїм узгодженим, скоординованим волевиявленням сторони можуть завершити справу мировою угодою. Положення принципу рівноправності сторін частково відображені у ч. 2 ст. 10 ЦПК України, що має назву "Змагальність сторін": сторони та інші особи, які беруть участь у справі, мають рівні права щодо подання доказів, їх дослідження та доведення перед судом їх переконливості. Крім того, у ст. 31 ЦПК України "Процесуальні права та обов'язки сторін" у ч. 1 зазначається, що сторони мають рівні процесуальні права та обов'язки. Подібне положення міститься і у ст. 22 ГПК України. Хоча ст. 7 КАС України "Принципи адміністративного судочинства" не називає принцип процесуальної рівноправності сторін, аналіз Кодексу вказує на існування вказаного принципу і в адміністративному судовому процесі. Так, відповідно до ч. 1 ст. 49 КАС України особи, які беруть участь у справі, мають рівні процесуальні права і обов'язки. Таким чином, нерівність суб'єктів спірних правовідносин, яка притаманна адміністративним справам урівноважується в процесі дією принципу процесуальної рівноправності сторін.

Необхідно підкреслити, що особливість судової процесуальної форми визначає її значення. Вона являється спеціальною і притаманна лише діяльності суду при виконанні виключно функції здійснення правосуддя [7, с. 76].

Спільність основних рис об'єкта судового захисту у цивільному, господарському і адміністративному судочинствах обумовлює принципову схожість самого судового процесу по захисту порушеного права. А це у свою чергу вказує на універсальність процесуальної форми судового захисту. Публічність такого органу захисту права, як суд, застосування принципів, як основних ідей правосуддя, забезпечує суду основоположне місце в системі органів захисту права. Діяльність суду по застосуванню права чітко впорядкована та регламентована. Вона може іменуватися юридичним процесом, юридичною процедурою, юридичним порядком або юридичною процесуальною

формою.

Список використаних джерел

1. Кодекс професійної етики судді. Затверджено V з'їздом суддів України 24.10.2002 р. [Текст] // Вісник Верховного Суду України. — 2002. — № 5 (33). — С. 24–25.
2. Чинилова, З. А. Принципы административного судопроизводства: перспективы развития [Текст] / З. А. Чинилова // Обеспечение прав и свобод человека и гражданина: Сборник статей по итогам международной научно-практической конференции. [Тюмень, 17–19 ноября 2005 г.] / под ред. Г. Н. Чеботарева : [в 5 ч.]. — Тюмень : Изд-во Тюменск. гос. ун-та, 2006. — Ч. 3. — С. 57–60.
3. Карташов, В. Н. О структуре принципа состязательности в российском праве: проблемы теории и практики [Текст] / В. Н. Карташов, С. А. Мукасева // Судебное правоприменение: проблемы теории и практики / ред. В. М. Сырых. — М. : РАП, 2007. — С. 266–271.
4. Калина, Е. С. Защита прав человека и гражданина — главное направление административной юстиции [Текст] / Е. С. Калина // Обеспечение прав и свобод человека и гражданина: Сборник статей по итогам международной научно-практической конференции. [Тюмень, 17–19 ноября 2005 г.] / под ред. Г. Н. Чеботарева : [в 5 ч.]. — Тюмень : Изд-во Тюменск. гос. ун-та, 2006. — Ч. 3. — С. 40–43.
5. Гуськова, А. П. Взаимосвязь судопроизводства: формирование правовых идей о судебном праве в XIX–XX веках [Текст] / А. П. Гуськова, Н. Г. Муратова // Судебное правоприменение: проблемы теории и практики / ред. В. М. Сырых. — М. : РАП, 2007. — С. 325–334.
6. Гражданское процессуальное право [Текст] : [учебн.] / С. А. Алехина [и др.] ; под ред. М. С. Шакарян. — М. : ТК Велби; Проспект, 2004. — 584 с.
7. Попова, Ю. А. Теоретические проблемы гражданской процессуальной (судопроизводственной) формы: современный аспект [Текст] / Ю. А. Попова // Тенденции развития гражданского процессуального права России : сб. науч. статей. — СПб. : Юридический центр Пресс, 2008. — С. 75–84.

*Рекомендовано до друку кафедрою цивільного процесу
Національного університету “Юридична академія імені Ярослава Мудрого”
(протокол № 3 від 29 грудня 2011 року)*

Надійшла до друку 01.02.2011

Шутенко О. В. Универсальность исковой формы защиты права в различных видах судопроизводства

Правосудие является одной из форм юридической практики, уникальность которой связана со специфическим статусом субъекта, который её осуществляет, и методом судебной деятельности. Алгоритм судебной деятельности состоит в следующем: субъектами её являются суд и стороны, объектом — защита нарушенного права, процедуры судебной деятельности четко регламентированы законом, результатом является ликвидация правового конфликта и достижение правовой стабильности в отношениях между сторонами. На основе анализа принципов и норм различных видов судопроизводства, сделан вывод о создании судебного права.

Ключові слова: *исковая форма, судебный метод, судопроизводство.*

Shutenko, O. V. The Universality of Claiming Forms of Protection Law in Different Types of Proceedings

Justice is a form of legal practice, the uniqueness of which is connected with a specific status of the subject, which performs it, and the method of judicial activity. The algorithm of judicial activities is the following: its subjects are the court and the parties, object is the protection of violated rights, procedure of judicial activities are clearly regulated by law, the result is the elimination of legal conflict and the achievement of legal stability in the relationship between the parties. It was concluded on the establishment of the court law, based on an analysis of the principles and norms of various types of proceedings.

Key words: *claiming forms, method of judicial activity, proceedings.*

